

FOLKERET

TERRITORIUM

STATSBEGREBET – KRITERIUM FOR TERRITORIUM

Territorium er en forudsætning for at være en stat – staten er suveræn på sit territorium, og har grundlæggende til formål at adskille magtsfærer.

Montevideokonventionen artikel 1:

Der skal være et afgrænset område, der udgør et territorium

- Der er ikke et mindstemål stater geografiske udstrækning
- Det kan ikke forudsættes at en stats territorium er sammenhængende
- En stat kan udgøre enklaver omringet fuldstændigt af andre stater territorium
- Det er ikke en forudsætning at stater grænser er endeligt defineret
- Stater kan eksistere på trods af, at andre stater gør krav på hele eller dele af territoriet

LANDTERRITORIUM – ADKOMST

Når det skal afgøres, hvorvidt en stat har en rettighed, afgøres dette ud fra reglerne, der var gældende på det tidspunkt, hvor staten mener at have fået adkomst.

Der er forskellige måder at opnå adkomst:

- **Terra nullius**

Der kan være tilfælde, hvor et territorium ikke er underlagt suverænitet, eller hvor suverænitet over et territorium er uafklaret – afgørende er ikke tilstedeværelsen af en befolkning, men hvorvidt der er en social og politisk organisering af befolkningen.

Udøves der tilstrækkelig myndighed over territoriet, der ellers betragtes som værende terra nullius, vil den udøvende stat få adkomst hertil.

- **Overdragelse** – det er et krav, at det var parternes intention, at et område skulle overgå fra den ene stats territorium til den anden stats.
- **Geologiske ændringer**

Ved mindre gradvise ændringer, vil den grænsen følge de gradvise ændringer.

- **Hævd**

Territorium, der er underlagt en stats adkomst, overgår til anden stat uden aftale mellem staterne.

Parternes adfærd er vigtig, hvor såvel handlinger og undladelser kan være relevante → en stats suverænitet kan overgå som følge af en stats fravær af reaktion over for en anden stats udøvelse af statslig myndighed på den første stats territorium.

- En stat må reagere på en anden stats uretmæssige udøvelse af statslig myndighed for at bevare sin egen retlige adkomst.

Retligt

Skal være egnet til at være en stat:

Politisk

Evnen til at være en stat, afhænger af, om man opfylder kriterierne. Hvis man har evnen til at være en stat, har man også retten til at være beskyttet mod andre stater. Man er fortsat ikke en stat, men man er beskyttet på lige fod hermed. Man bliver først en stat, når de andre stater anerkender en som værende dette.

Der er ikke nogen generel regel for, hvor mange stater, der skal anerkende en ny stat. I tilfælde hvor der kun er nogle, der anerkender den nye stat, finder folkeretten anvendelse mellem den anerkendte stat, og de eller den stat der anerkender denne. Der kan dermed være en periode, hvor folkeretten ikke finder anvendelse for alle.

FORHOLDET MELLEM STATER

MAGTANVENDELSESFORBUDDET

Hovedregel: Forbud mod trussel om eller anvendelse af magt mod en anden eller flere stater – omfatter trussel om eller brug af magt mod en anden stats:

- Territorium
- Politiske uafhængighed
- Anden måde, der er uforenlig med FN's formål

Definition af væbnet konflikt

Efter folkeretten defineres væbnet konflikt som følgende:

- **Omfattende og vedvarende kamphandlinger**
- Med brug af **våben**
- Mellem to eller flere staters **væbnede styrker**

Undtagelser

Fra hovedreglen om forbud mod magtanvendelse med andre stater gælder imidlertid tre vigtige undtagelser i folkeretten, idet anvendelse af væbne magt mod en anden stat er tilladt når:

1. En stat handler i selvforsvar mod et væbnet angreb udefra

FN Pagten artikel 51: omfatter en stats ret til selvforsvar, hvis der er tale om:

- Et væbnet angreb
- Angrebet skal være mod en medlemsstat af FN
- Selvforsvarshandlingerne skal være nødvendige og proportionelle
- Selvforsvarshandlingerne må kun udføres indtil FN's Sikkerhedsråd har foretaget nødvendige foranstaltninger til at opretholde den mellemfolkelige fred og sikkerhed.

OBS – omfatter både retten til individuelt og kollektivt selvforsvar.

Anticiperet selvforsvar: retten til anticiperet selvforsvar i situationer, hvor et væbnet angreb ikke har fundet sted, men er nært forestående, er en udvidelse af den almindelige ret til selvforsvar. **OBS – denne ret er stærkt begrænset.**

Der antages efter folkeretlig sædvaneret endvidere at gælde en selvforsvarsrettighed til at gennemføre en væbnet intervention ind på fremmed stats territorium med det formål at redde egne statsborgere fra omfattende overgreb mod deres sikkerhed.

2. FN's Sikkerhedsråd har givet FN's medlemsstater bemyndigelse til væbnet magtanvendelse efter FN Pagten

Det er lovligt at anvende væbnet magt, i tilfælde hvor Sikkerhedsrådet har givet bemyndigelse hertil – vil være den sidste udvej med henblik på at bringe en konflikt til ophør.

Sikkerhedsrådet vil først pålægge staterne at indstille fjendtlighederne.

3. En stat har givet sit samtykke til fremmede staters magtanvendelse på sit territorium

Anvendelse af væbnet magt kan være lovligt, hvis en stat har givet samtykke hertil, med henblik på enten til forsvar mod et væbnet angreb fra en anden stat eller til bekæmpelse af interne væbnede oprørsstyrker.

- Anmodningen skal som udgangspunkt være skriftligt – eller i hvert fald udtrykkeligt
- Kan fremkomme som stiltiende accept – set i praksis

STATSANSVAR

Den International Lovkommissions udkast indeholder generelle regler vedrørende staters ansvar – **OBS må vige for lex specialis-regler.**

- Udkastet tager udgangspunkt i det oprindelige retsforhold – de primære rettigheder og forpligtelser mellem den pågældende stat og en anden stat (eller international organisation eller individer)

GRUNDBETINGELSER

Udgangspunkt: Der skal være sket et brud på folkeretten, der indebærer et internationalt ansvar.

To betingelser for statsansvar:

- **Retsbrud** – afgørende er om, der er sket en overtrædelse af en primær regel, som staten var bundet af på **tidspunktet for den pågældende adfærd**. Et retsbrud kan ske enten i form af en handling eller en undladelse, jf. artikel 2
HUSK – det afgørende er selve handlingen, ikke virkningen heraf
  - Folkeretsbrud, der sker over tid (fortløbende folkeretsbrud)
    - Bruddet sker ved opretholdelse af en folkeretsstridig tilstand
  - Folkeretsbrud, der ikke sker over tid (fuldbyrdede folkeretsbrud)
    - Den folkeretsstridige adfærd er tidsafgrænset og afsluttet
- **Henregelse**
  - Statslig myndighed – handlinger foretaget i medfør af statslig myndighed kan henregnes til staten, uanset at personer, der handler i officiel funktion, handler ultra vires (i strid eller uden for deres bemyndigelse) = det afgørende bliver, hvorvidt adfærden fremtræder som udøvelse af offentlig myndighed.
    - I tilfælde, hvor stats statslige organer stilles til rådighed for en anden stats udøvelse af statslig myndighed, er det afgørende, at det pågældende organ ikke blot indgår i almindeligt samarbejde, men det er underlagt den lånende stats eksklusive kontrol.
  - Statslig instruktion, styring eller kontrol – udgangspunktet er, at en stat ikke ifalder ansvar for privates adfærd, men reelle faktuelle forhold kan gøre, at staten alligevel bør ifalde ansvar.
    - Instruktion = staten er ansvarlig for handlinger, den har givet tilladelse til
    - Styring eller kontrol = der skal være en effektiv kontrol (der stilles strenge krav) → staten bliver ansvarlig, uanset om der handles i strid med eller ud over de forudsatte handlinger.
  - Fravær af offentlig myndighed
    - Tre betingelser skal være kumulativt opfyldt, før staten kan ifalde ansvar:
      - De pågældende handlinger skal have karakter af offentlig myndighed
      - Der skal være fravær af offentlig myndighed
      - Omstændighederne skal kræve udøvelse af offentlig myndighed
  - Oprørsbevægelser og sammenlignelige situationer – handlinger foretaget i en succesfuld oprørskamp kan henregnes til den pågældende stat eller en ny stat.